

Tre innovative landmænd sætter sammen med forskere og rådgivere fokus på at udvikle IPM - Integreret Plantebeskyttelse – i et nyt projekt 'IPM Innovationsbrug', der er støttet af Miljøstyrelsen. De skal få teori og praksis til at mødes.

Laue Skau driver sin bedrift med planteavl og svin sydøst for Haderslev og arbejder sammen med Finn Olsen og Peter Karlsen fra Sønderjysk Landboforening.

Før-høst besøg giver vigtig info til fremtiden

Sluk gnisten frem for ildebranden: Før-høst besøget i marken er først og fremmest en enestående mulighed for at tjekke, om der er styr på ukrudtet - men byder også på anden vigtig information til planlægning af sædskiftet og den kommende sæson.

Af Poul Henning Petersen, Carsten Fabricius & Ghita C. Nielsen, SEGES Innovation

Før-høst markbesøget er årets måske vigtigste tur rundt i markerne.

I løbet af vækstsæsonen er det typisk de mange her og nu beslutninger, der skal tages. Men ved før-høst besøget, som typisk sker sammen med en rådgiver, er løbet kørt, og det handler om at tage ved lære af årets resultat og kigge fremad.

Græsukrudt

Det kan vel ikke overraske nogen, at vi starter med at fokusere på græsukrudtet. Græsset er mange steder løbet fra os,

og der er brug for en langsigtet indsats, og der, hvor der indtil nu har været styr på græsserne, er det nødvendigt at holde øje, så der kan gribes ind i tide.

Resistens hos ukrudt er blevet meget udbredt hos italiensk rajgræs og agerrævehale. Det betyder, at der er stor risiko for, at frøspredningen mellem markerne og ejendomme også vil bestå af frø fra resistente ukrudtsbestande. Det gør det endnu vigtigere at få kortlagt og registreret, hvis der er nye pletter, hvor agerrævehale eller italiensk rajgræs stikker op over afgrøden.

Spredningsvejene er mange, men halmpresser og meje-

tærsker er de vigtigste. Men der sker også spredning, når ukrudtsfrø flyver af en halmtransport eller åben kornvogn på vejen, når fugle og dyr færdes rundt i markerne og med jord på gyllenedfælder og andre jordbearbejdningsredskaber etc. Det betyder, at det er nødvendigt at holde øje med hele sit areal, men det er dog vigtigst at se godt efter, hvor maskinerne kører ind i marken, og hvor høst og andre maskinopgaver starter i marken.

Der er stor forskel på, at kunne gribe ind straks en lille plet eller enkelte græsukrudtsplanter bliver opdaget - frem-

Et skrækscenarie med resistent rajgræs. Med den erfaring vi har i dag, gælder det om ved før-høst besøget at få græsukrudtsproblemet kortlagt, og hurtigst muligt få iværksat en plan for at få italiensk rajgræs elimineret. Foto: Poul Henning Petersen, Seges.

for 2-3 år senere, når spredningen rundt om i marken er sket.

Resistent tokimbladet ukrudt

Fuglegræs og kamille er de to arter af tokimbladet ukrudt, hvor vi nu hyppigt ser resistens over for ALS-midlerne - dvs. Express, Cossack, Broadway, Primus m.fl.

Mens resistente kamiller er meget synlige over afgrøden, er det straks vanskeligere at finde resistent fuglegræs på et tidligt tidspunkt, hvor der er få planter. Her kan køresporene, hvor der er udsyn et langt stykke hen gennem marken, være et godt sted at tjekke.

Du bør have mistanke om resistens, når store planter af fuglegræs eller kamille står helt alene tilbage, mens alt

Et område med enlige puder af fuglegræs i Laue Skaus hvedemark i 2020 giver anledning til observation for resistens. I den efterfølgende havremark etableret uden pløjning kunne der ikke findes overlevende fuglegræs, så mistanken om resistens er indtil videre afblæst. Foto: Poul Henning Petersen, Seges.

Rune Gjengedal fra Hverringe Gods ved Kerteminde styrer en stor frøproduktion og arbejder sammen med Michael Toft og Morten Eshøj fra Patriotisk Selskab.

Peter Friderichsen på Gammelgaard ved Søllested har frøavl i Conservation Agriculture og arbejder sammen med Hans Henrik Fredsted og David Dresen fra Agrov.

andet tokimbladet ukrudt er bekæmpet.

Evaluering af strategier

Primo juli kan det vurderes, om strategien for bekæmpelse af svampesygdomme og skadedyr i korn har været rigtig. Det er især her, sprøjtevinduer giver værdi. Observationerne i sprøjtevinduerne giver senere, sammen med egne udbytter og resultaterne fra årets for-søg, en mulighed for at vurdere om f.eks. svampe-sprøjtningerne har været rigtig timet og med rette dosis. Tilsvarende med f.eks. bladlus og vækstregulering.

Når der er flere sprøjtninger mod svampe eller skadedyr i en afgrøde, er det en god ide at afsætte et usprøjtet vindue ved hver sprøjtning. Det kan også vurderes hvor store problemer med goldfodsyge, der er på ejendommen. I raps skal evt. angreb af knoldbægersvamp noteres, så man ved, om der er ekstra meget smitstof i marken, næste gang der dyrkes raps i marken. Evt.

IPM-tiltag

- Tjek markerne for græsser. Især i risikoområde ved indkørsler, hvor maskinoperationerne starter - og langs veje.
- Lav 'marktest' for herbicidresistens. Dvs. søg efter, om der er planter af en enkelt ukrudtsart, som har overlevet ukrudtssprøjtningerne, mens alt andet ukrudt er bekæmpet.
- Notér dine succeser og hvad du mener, har givet det gode resultat - så det kan gentages.
- Før-høst-besøg med din rådgiver er en god lejlighed til at se fremad på sædskifte og strategi for dyrkning af dine afgrøder.

angreb af kålbrok tjekkes bedst i oktober-november.

Klap på skulderen

Planteproduktion kræver hele tiden tilpasninger til nye udfordringer. Husk også at notere de ting, der har været en succes. Innovation af IPM er at tage mange små skridt i den rigtige retning.

IPM-værtens erfaringer:

- Vi bruger før-høst besøg til at beslutte næste års afgrødevalg og sædskiftet

- Jeg opdagede, at kransskimmel var årsag til for lave udbytter i min vinterraps ved et før-høst besøg sammen med min daværende konsulent, fortæller Laue Skau fra Dalgaarden om sine erfaringer med før-høst besøg.

- Vi kunne ikke forstå, at der i nogle marker flere gange var et alt for lavt udbytte. Ved høstbesøget blev konsulenten så opmærksom på kransskimmelen, og vi fik efterfølgende indsamlet stubprøver og sendt prøver til Seges, som havde en undersøgelse i gang. Det viste sig, at vi havde det højeste angreb målt i den undersøgelse, siger Laue Skau.

Nu går der mindst 10 år, inden der igen kommer raps i de marker.

En anden gang fandt de forklaringen på, hvorfor gold hejre stod i fire meter brede bånd i forageren, selv om de dengang pløjede.

- Når vi havde pløjet i agerretningen, jævned vi furene langs forageren med en fire meter harve for at kunne køre på en jævn overflade, når vi til sidst skulle pløje forageren. Men det betød så, at vi med harven trak frø af gold hejre ud i marken i et bælte på fire meter, fortæller Laue Skau.

- Vi bruger før-høst besøget til at tage beslutninger om sædskifte og afgrødevalg til næste sæson, men jeg vil nu også slå et slag for at se efter græsukrudt i efterafgrøderne. Det er helt sikkert en sladrehanke om, hvor meget væsselhale og rajrgræs der efterfølgende kan sprede sig i marken, og så er kortlægning af italiensk rajrgræs i hvedens stadie 32 også et godt tidspunkt.

Rådgiverens råd:

- Der er mange penge at hente ved at gennemgå markerne grundigt før høst

- Efterhånden som bedrifterne bliver så store, er der mange penge at hente ved at afsætte tid til en grundig gennemgang af markerne før høst, mener rådgiver David Dresen fra Agrov.

Han giver som eksempel, at hos Peter Friderichsen besluttede de sidste forår kun at randsprøjte hvedemarkerne med Broadway, da der var en rigtig god effekt af efterårssprøjtningen. Ved før-høst besøget kunne de konstatere, at det havde været den rigtige beslutning, for de fandt ikke græsser, som overraskede dem inde i marken.

- Vi sparede mange penge og undgik også, at ukrudtsmidlet hæmmede afgrøden, som det skete i det her tilfælde, siger David Dresen.

Han kunne nemlig konstatere, at hveden som blev randsprøjtet, blev helt gul - mens den usprøjtede del af marken stod helt grøn. Det er dog uvist, om det påvirkede udbyttet.

- Når jeg som rådgiver bruger Planteværn Online til at give forslag til at reducere dosis, er det også vigtigt før høst sammen med landmanden at få bekræftet, at det har været i orden, siger David Dresen.